

80 231, 17. m.

IX. évfolyam. 1900.

I. szám.

Gyöngyös, január 28.

SZŐLŐBEN.

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik minden hó 28-án

Előfizetési díj. Egész évre 2 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos

CSOMOR KALMÁN

A szőlőszet jövője.

Mindinkább komolyabb aggodalom fészkel be magát a szőlészeknél, látva azt a körülményt, hogy a *szőlő termékére nincs kereslet.*

Igazán aggasztó jelenség ez! S ha az okok, melyek ezt előidézik meg nem szüntettetnek: a legrettentőbb helyzet állhat elő.

Nem szabad ezt a minden oldalról nyilvánuló feljajdulást könnyen venni, — nem szabad e felett napirendre térni. S így nem felesleges az, ha ezen kérdéssel ismételten és újból foglalkozunk.

Aki a helyzet nyomását szenvedi, s aki ez ellen küzd: *csak is az tudja a maga rettentőségében a helyzetet fel-fogni.*

Tarthatatlan helyzet ez, — melynek orvoslása elodázhatatlan.

Ha a gazda buzát kukoriczát vagy egyéb szemes ele-
séget termel, és ha pénzre van szüksége: terményét minden időben értékesítheti. Nem kell ahhoz egyéb, minthogy az árakból valamelyes kis összeget engedjen, *s a vevő azonnal jelentkezik.*

A bor ezzel szemben majdnem holt tőke.

A bor mellett akár éhen lehet vészni.

Még más körülmények között is nehezebben akad a borra vevő: most pedig egyáltalában nem lehet még leszállított ár mellett sem vevőt találni reá.

Gondolkozzanak e kérdés körül komolyan azok, akik a népek sorsát intézik.

Manapság úgy állunk, hogy a boros gazda háza előtt a dob a legkisebb összegű tartozásért is megpereghet; mert hát

az egyedüli érték a jövedelem tárgya a bor: legalább ezidő szerint *holt tőke*. Abból fizetni nem lehet.

Nagy Isten mi lesz ennek az eredménye?! . .

Nem abból ered ezen nehéz helyzet mivel az országban nem volna hajlam a borfogyasztásra, és hogy némi fogyasztás nem léteznék, de abból, hogy a nagy közönség a magas borárak mellett: *a bor helyett pálinkát fogyaszt*. Az elfogyasztott bor pedig legnagyobb részben külhon vagy még most is a pincze produktuma.

De nem azért magas a bor ára, mivel a termelő követel érette magas árt; de azért, mivel a megadóztatás, a regále fizetés, a kiméréssel együtt egy liternél legalább 12 fillért visz el.

Nevetséges azt hangoztatni, hogy a termelők kérnek a borokért magas árakat.

Hiszen a filloxera föllépte előtti időben is adtak egy hektoliter jó fehér borért 18—20 frtot, sillerért 15—18 frtot, vörösért 20—22 frtot.

Ebből látható tehát, hogy a csekély fogyasztást nem a borok emelkedett ára idézi elé. — De előidézi a magas adóztatás is, *melylyel az sújtva van*.

S mindaddig, míg a borfogyasztási és regále-adók le nem szállítatnak, a nagy fogyasztó közönség, mely az olcsóbb borokat élvezné: nem fog a borfogyasztáshoz visszatérni; *hanem marad az egészségtölő, lelket és ést tonpitó pálinkánál*.

A multban a köznép, az általános ünnepélyek lakadalmak esküvők alkalmával csak kizárólag bort fogyasztott. Ez a helyzet megváltozott; most a bor helyét a pálinka foglalja el.

A honatyáknak ezt a körülményt felette fontolóra kell venni, s mérlegelni kell azt, hogy ezen helyzet hová vezet?

Hova vezet az, ha a józan felfogású fürge munkás *magyar nép a pálinkátul elbutul?* . .

Mivé lesz ez az ország, ha a nemzet zömét főerejét legfőbb alkotó elemét *a pálinka elbutítja?*

Egyik afrikai vad-főnök úgy nyilatkozott, hogy jobban fél a pálinka ivás meghonosodásától mint az ellenségtől; *mert az ellenséget népével leveri, de a pálinka a népet teszi semmivé*.

De eltérve ettől a nagy jelentőségű körülménytől mi-

fog történni azokkal, akik mindenüket életüket a szőlőszetnek szentelték: ha a helyzeten segítve nem lesz?

Segítsenek addig míg nem késő? S ha hallgassanak meg mert ha meg nem hallgatnak, ha feljajdulásunk süket fülekre talál: akkor későn lesz már a kapkodás, midőn hazánk szőlőszettel foglalkozó közönsége a tönk szélére jut, és a pálinka a népet elbutítja.

Az emberi hiuság még most sok helyett eltitkolja a létező bajt. Létező módot keres, hogy a bajt a szükségét kölcsön vagy egyéb úton elnyomja elpalástolja. De eljő az idő, midőn a baj egyszerre mindenhonét elétör.

Ezt megakadályozni a kormányférfiak kötelessége. Mert ne feledjék el, hogy mindent csak bizonyos ideig lehet huzni, végre előbb vagy utóbb a leküzdhetlen szomorú helyzet napvilágra jön.

Igaz, hogy a borfogyasztási az egyéb adók mérséklése egyoldalú gyógyítás; de hát a másoldalú gyógyítást a hamis borok üldözését erélyesen megkezdették; a harmadik lényeges baj pedig, mely abból áll, hogy külhon borai, és egyes esetben szőlőjei: is ellepik piacunkat, — ez szintén orvoslásra vár.

Tudjuk, hogy ezeket csak szerződéssel lehet orvosolni, melynek ideje még távol van.

Addig is, míg azok megváltoztatása érdekében megújulnak a kérelmek és panaszok: tegyen a kormány oly intézkedést, mely míg egy részről a hazai szőlőszetet borászatot emeli, más részről az elhatalmasodott testet lelket-ölő pálinka ivást szünteti meg.

Győzzön a jobb.

Egy embernek, aki a szőlőszet terén felmerülő új dolgok bírálataiba bocsájtkozik, alig lehet helyesebb elve, mint az, *hogy győzzön a jobb.*

Egy lelkiismeretes embernek csak így szabad, csak így lehet gondolkozni.

Nagy szerencsétlenség az, ha valaki valami eljárásba, mondjuk védeszközbe annyira szerelmes, hogy a más eljárást megvetve csak a magát emeli ki, más védeszközt kinevetve csak a magát dicsőíti.

Hiszen a szőlőszet terén legjobb módszerek még nem fedeztetek fel, a legbiztosabb védeszközöknek még nem vagyunk birtokában! . . .

A helyes elv az, hogy a felszínre került módozatokat megfigyeljük, a védeszközöket pedig kísérlet tárgyává tegyük.

Aminő helyes ezen elv, éppen annyira veszélyes az, ha valaki az eddig is már jónak bizonyult eljárásokat védezközüket mihelyt mást hall vagy lát: *azonnal elveti.*

E két álláspont között ez arany középút az: nem dobni el a jónak bizonyult eljárást és eszközt addig, míg a *jobbról meggyőződve nem vagyunk.*

A peronoszpóra ellen eddig egy biztos védekezést birunk: *ez a rézgálicz.* A liszt harmat elleni védezközüül tudományos kísérlet és a tapasztalat eddig a *kénport állapította meg.*

Tehát ezeket egyszerre eldobni, és helyette egyszerre az Aschenbrand port nagyban és általánosságban használni, annak használatára az összes szőlészeket egyszerre reá birni akarni: *nagy bátorság! . . .*

Tegyük fel, hogy a nevezett por nem nyújt olyan biztos sikert, mint azt hirdetik: *az eredmény szomorú lesz! . . .* Nem egyes emberek, de százak vagy ezrek adhatják meg keservesen a kapkodás árát.

Ezen elvek, ezen felfogások vezettek bennünket akkor, midőn mi az Achenbrandporról irtunk.

Hogy e mellett annak magas árát is kifogásoltuk, azt abból meritettük, mivel ha az összetett szerek célhoz vezetőek lennének is: *azok az egyesek által felettebb olcsóbban volnának előállíthatók, mint azt össze-téve árusítják.*

Tehát midőn mi az Achenbrandltport talán erősebb kritika tárgyává tettük: erre bennünket elvállat tisztünk teljesítése készterett,

Nem volt szándékunk senkit sem sérteni, sem nem volt célunk hézagpótló hasábokat irni.

S ha talán kissé erősebben nyomtuk meg tollunkat oka az volt, hogy mi is szőlészek vagyunk, és pedig olyanok, akik elmondhatják: *„áldjon vagy verjen sors keze, a szőlőszetből kell élnünk,“*

S miután ama nehéz helyzetet, melyeket az új szőlő kultúra teremtet, teljes súlyával érezzük.

Ezek azon állapotok, melyek bennünket mindannyiszor megrettentenek, valahányszor oly boldogító szerek ajánlását olvassuk, melyek alkalmasak arra, hogy ugy is erősen igénybe vett tárczánkat megtámadják.

Azt mondottuk azonban czikkeinkben, azt mondjuk most is, hogy ha a nevezett por tökéletes és czélszerű védelmi eszközüül teljesen bevált meggyőződünk: dicsőítői közé állunk különösen akkor, ha a nevezett por olcsóság tekintetében is kiállja a versenyt.

Hogy nem akartunk a jobb elől elzárkozni, bizonyítja azon körülmény, hogy azon lapszámainkat, melyekben az Aschenbrandt porról szóltunk, mindazoknak megküldöttük, akik ez érdemben a nyilvánosságra hozott röpiratban nyilatkoztak.

Ezzel elhárítottuk magungról a jogos vádnak még az árnyékát is, mert így alkalmat nyújtunk mindenkinek arra, hogy nézetünket, tapasztalataik alapján megczáfolhassák.

Itt is ezen jelszónak hódoltunk, *hogy győzzön a jobb.* Most is annak hódoltunk, midőn egy általunk nagyrabecsült egyénnek hozzánk intézett sorait betűszerint közöljük. Nevét azonban az illető kívánságára elhallgatjuk.

A cikk így szól:

„1. A szőlő *peronoszpora* és egyéb *gomba* betegségei ellen a réz vegyületek képezik az egyetlen ellenszert. A rézet legolcsóbban a rézgálicz alakjában kapjuk.

2. A rézgálicz a vízben *tökéletesen soha sem oldódik*, ez az oka annak a nehézségeknek, amelyek a *peronoszpora* elleni védekezésnél a rézgálicz és mészkeverékkel fennállanak.

3. A rézgálicz *tökéletesen csak akkor használható, ha igen finomra őröljük*. Ezt közönséges őrléssel a rézgálicz *viztartalma miatt nem érhetjük el*. *Aschenbrand* szabadalma ép egy *specziális eljárás*, mely a rézgálicz oly *finom őrlését* lehetővé teszi hogy az 60-as szitán — *szitálható*.

4. Az ily finomra őrölt rézgáliczhoz jön hasonlóan finomra őrölt mészhydrát, a mely a meszet teljesen különbösti, körülbelül 15% hasonlóan finoman őrölt *czukor* a tapadás miatt. Ez a keverék a *dr. Aschenbrand-féle bordói por*, mely 10 éves külföldi tapasztalat és az eddigi hazai tapasztalatok szerint (Lásd *Linhardt* magyaróvári tanár kísérletei) a *peronoszporának biztos, olcsó, könnyen kezelhető ellenszere*. Egyszerűen *belefutatjuk a vízbe*, és kész az *ideális bordói lé*.

Ugyancsak *dr. Aschenbrandt* szabadalma szerint készül a *rez-kénpor*, mely első sorban is a *oidium ellenszere*.

Miből áll ez?

1. Körülbelül 60% igen tiszta és rendkívül finomra őrölt kénporból;

2. 40% *Aschenbrandt-féle* eljárással őrölt rézgálicz és mészhydrátból.

Előnyei:

1. Rendkívül finom eloszlása folytán 25—30%-al kevesebb kell belőle, mint a tiszta kénporból.

2. sokkal jobban tapad a levélzetre és a gyümölcsre, mint a tiszta kénpor, ezért kevesebbszer kell vele porozni;

3. Erős *réztartalma* folytán véd a szőlő egyéb növényi parazitái ellen is.

4. a muston nem érzik úgy az ize, mint a tiszta kénporé, mert *fuwallatszerű vékony rétegekben fújtható*.

5. *Valószínűleg* (ez bővebb kísérletek tárgyát kell, hogy képezze) *véd a peronospora ellen is*. Az első porozásnál nagy valószínűséggel feleslegessé teszi az első permetezést; és az *augusztusi porozással* feleslegessé tenni a *harmadik permetezést*.

Ebben az irányban kívánatosak nagy arányú kísérletek.

1. Porozzunk *rez-kénporral tavasszal*;

2. május—júniusban permetezzünk a jól tapadó *bordói porral*;

3. augusztusban porozzunk *rez-kénporral*.

Reméljük, hogy a kísérletek *beválnak*.

A *rezkénpor* magában véve az *oidium* ellen is, biztosabb, intenzívebb hatásu anyag, mint a *tiszta kénpor*.

Tessék most:

az anyagok árát;

a gyártási költségeket;

a csomagolási költségeket felszámolni és látni méltóztatik azt a nagy hasznot, a mit a porok gyártójuknak hozhatnak.

Erre a mi válaszuk a következő:

A cikk két részve van osztva.

Az elsőben a peronoszpóra elleni legbiztosabb védezköznek mondja: a dr. Aschenbrand-féle port.

Az mondatik nevezett cikkben, hogy a peronoszpóra ellenszere a réz vegyülék.

Ezt aláírjuk, mert a gyakorlat beigazolta eddig is, hogy a rézgálicz oldattal a szőlő lombozatot és gyümölcsét a peronoszpóra ellen meg lehet védeni.

Azt mondja, hogy a rézgálicz azonban a vízben tökéletesen sohasem oldódik.

Bocsánatot kérek, ez *nem áll*. E tekintetben mindazon szőlészek, akik eddig öntudatosan oldották fel a rézgáliczot, mellettem és velem együtt azt állítják, hogy igenis a rézgálicz a vízben teljesen feloldódik. S csak akkor nem oldódik fel, ha az illető a feloldás módját nem tudja,

De végtére ha marad is valami csekélység, az oly elenyésző semmiség, hogy figyelembe sem vehető.

Ha a rézgáliczot egy ritkaszövetű zsákocskában helyezük, és azt a vízbe úgy bocsajtjuk, hogy ne érje a vízzel telt edény fenekét de de függjön, 24 óra alatt teljesen feloldódik, hacsak valaki mázsás sulyu nagy mennyiséget nem helyez a vízbe.

Az igaz, hogy a nagyobb mennyiség tovább oldódik fel, de az is elolvad. Azért tehát 8—10 kilónál nem tanácsos egy zacskóba többet tenni.

Ha többet akarunk feloldani, akkor azt több zacskóba kell elhelyezni, és így a vízbe bocsájtani.

Ha azonban azonnal akarjuk a rézgáliczot használni, sietetni lehet úgy, ha a rézgáliczot megtörjük és a zsákot a vízből ismételtén fel-fel huzzuk. Így 8—10 kilót rézgáliczot tartalmazó zacskóval 2—3 óra alatt fellehet olvasztani.

Sőt ha rézedénybe vízben a tűzre helyezük, sokkal gyorsabban történik a feloldás. De különben nincs értelme ennek a lóhalálban való felolvasztásnak.

Tehát a feloldás tekintetében nincs semmi nehézség.

Az eddig alkalmazott permetezéseknél cukorról szó sem volt soha, még is a jól elkészített oldat még ősszel is látható volt a leveleken. Tehát reá tapadt;

Az eddigi olcsó eljárás teljesen jónak bizonyult, mivel pedig ugyanannyi meszet adtunk hozzá, mint rézgáliczot így egy métermázsa keverék és pedig a rézgálicz 72 korona, a mész 3 korona, 75 koronáért két métermázsa teljesen tökéletes peronoszpóra elleni eszközt találtunk. S így nincs értelme annak, hogy egy métermázsa peronoszpóra elleni Aschenbrandt-féle porért 72 koronát fizessünk.

Ezt 12—13 évi gyakorlatunk igazolja.

A második rész, szól a lisztharmat ellenszeréről a *rézkénporról*.

Itt még nincsenek nagy tapasztalataink, itt csakis a szakférfiak nyilatkozatai nyomán beszélhattunk.

A cikk ezen része szintén azt mondja, hogy a liztharmat ellen-szerre a *rézpor*.

Összetétele áll kénporból és mészhidratból, mely összeőröltetik.

Az mondatik, hogy a tiszta kénpor darabos, hogy az Aschenbrandt-féle rézkénpor jobban tapad a levekre, mint a kénpor.

Ez teljesen igaz. És pedig azért tapad jobban, mivel a mész a lombozaton, a reggeli harmat által feloldatik és a kénport reá ragasztja.

Ebből azonban nem következik, hogy hát azért Aschenbrandtport használjunk, de az, hogy a kénport keverjük össze mésszel.

Megengedem, hogy a kénpor úgy amint árulják darabos, de hát nem lehet-e azt a gazdának szítán megtöretni és tetszés szerinti szintén összekeverve mésszel használni? . . .

De még hacsak ez kell, rövid idő alatt maguk a gyárosok fogják a kénport lehető legfinomabbra örölni, a meszet pedig finoman porrá törni magunk is bírjuk.

Akkor azután van finoman örölt mésszel kevert réz-kénporunk. S tekintve, hogy egy métermázsza kénpor 18 korona, a mész 3 korona, 21 koronáért 2 métermázsza rézkénport kapunk, amelyért Aschenbrandt egy métermázsát sem ad.

A mult cikkünkben elmondottuk, hogy a peronoszpóra ellen akkor kell védekezni, midőn az éjjelek fölmelegedtek úgy, hogy a peronoszpóra vegetálhat, fejlődhet.

Ez sokszor június hó végén van. A liztharmat ellen pedig virágzás után azonnal kell védekezni.

Elfogadom tehát azt, hogy rézkénporral, virágzaskor porozzunk, De azt, hogy augusztus hóban porozunk réz-kénporral: az eddigi tapasztalataim nem kívánják.

Aztán őszintén szólva, én nem is szoktam komondórra naptár szerint védekezni a peronoszpóra ellen sem. Mert az előírás szerinti védekezés csak ott szükséges, ahol szőlőt gazdája hónapokon át nem láthatja, és a kezelést a kevéssé értelmes vinczellére bízva.

Én az első permetezést az idő felmelegedése után azonnal megteszem, de a többit akkor, mikor annak szüksége mutatkozik.

A mult évben is csak egyszer permeteztem, és a peronoszporának híre sem volt. Tehát nevetséges lett volna ok nélkül permetezni. Így lehettek azok is, akik az Aschenbrandt bordói porát használták. Ha nem permeteztek volna, akkor sem lett volna peronoszpóra.

Akár hogyan tanítjuk mi a népet, s akár hogy szabjuk elé, hogy hányszor permetezzen: *ha öntudatosá lesz, annyiszor fog permetezni, ahányszor a körülmények kívánják*. Különösen azok, akik maguk veszik a rézgáliczot. Egész másként van a vinczeller, ahol a pénzt a gazda adja.

Igy leszünk a porozással is. Elég azt tudnunk, hogy mivel lehet a liztharmatot elpusztítani. Majd eszközli a nép a védekezést annyiszor, ahányszor a körülmények megkívánják.

Csakarra tanítsuk ki a népet, miszerint arrakell ügyelnie, hogy a

bogyókat addig ne támadja meg a lisztharmat, *míg a fejlődése stádiumában van.*

Ez amit elmondani szükségesnek láttunk.

A beküldő egyén iránti nagyrabeccsülésünkből kifolyólag hozzájárulunk ahhoz is, hogy az Aschenbrandtport az ügy iránti szeretet ajánlja, csakhogy akkor egy kissé tartózkodóbban kellene azt kísérletül ajánlani.

A szőlőtelepítés könnyü módja.

Beszéljünk egy ripária-portális ültetésére alkalmas vörös-barnás színü egy magyar hold földről, és ennek a legkönnyebb módóni betelepítéséről.

Például most mikor a talaj át van jól ázva, veszünk fel napszámosokat 100—120 fillér napidij mellett.

Éppen most fordittatok, és nekem egy ember egy nap 7—8 □ öl területet 70 cm. mélyen megfordít.

Igy egy □ öl fordítása 15 fillérbe esik.

A fordítás alkalmával a földet a tetején elegyengettetem, és várok az ültetéssel egész május hó végeig, vagy június hó első napjáig.

Május végén az egész területet valódi fajtisza ripária-portális sima vesszővel beültetem, mely ültetéshez közép vastagságu vesszőt használok.

Az ültetést így eszközlöm.

Először is meggyőződöm arról, hogy a ripária-portális vessző ép egészséges-e? Azt ugy tudom meg, hogy a vesszőt harasztosan elvágom.

Ha egészséges, a harasztos metszésen némi kis könnyesedés nedvesség látható. A szín vidám zöld. Felhántom a vessző felső héját, s az ép egészséges vesszőnek az alsó héja is vidám zöld.

Ha a metszlap halvány zöld, s a lapokon némi könnyedés nedvesség nem látható, szóval ha vessző pórusai üresek, színe fehéresbe játszó halvány zöldnek látszik: azt a vesszőt nem ültetem el.

Ha a felső héj felszakítása folytán az alsó héj nem üde zöld, hanem bágyadt zöld színü: azt sem ültetem el.

Ha a vesszővel így rendbe vagyok, azt szétterítve a földbe takarom és hozzá iogok a föld kiméréséhez, illetőleg a vessző helyek kijelöléséhez.

Amint megállapítom 100—120 méter távolságra, a csatorna oldalán lyukakat szurok, s abba az első szélső sort képező vesszőt bedugdosom, hogy miként rakom el a vesszőt állandó helyére, azt később mondom el.

Mikor a két oldalon a szélső tőkék vesszőjeit elraktam, az egész táblát keresztbe megléniázom. Azután a fejezeten alul és felül a tőkét a megállapított távolságra elültetem, és azután az egymásnak eső tőkékhez a zsinor kihuzom, és kezdem az ültetést a következőképen.

Előbb jó tág lyukat szurok, melybe az alsó izületén már eleve héjától részben megfosztott vesszőt bedugom.

Bedugás után a vesszőt a balkezembe véve azt állandóan moz-

gatom, s a jobb kezemmel a homokot szórom mellé, úgy, hogy a vessző minden részről homokkal lesz körül véve.

Mikor az így beállított vessző félig homokkal behuzatott, akkor egy boros kis pohár szőlő műtrágyát hintek a lyukba, tetejére földet szórok, és mikor ezzel így meg vagyok, megöntözöm.

Ha szárazság van, 8 napra reá ismét megöntözöm és a vesszőt magasan besirkezem.

A megtaposott földet eső után felkapálom, s aratás után mikor már az összes vessző szép hajtásokat hozott, kitakarom azért, hogy a vesszőből előtörött hajtás alsó szemei beérjenek.

Mikor eléggé kifejlődtek, a már bevert karókhöz hozzá kötöm és ősszel befedem.

A reá következő tavaszon, de nem korán, nehogy az alsó talán nem eléggé beérett rügyek el fagyjanak kinyitom. Egy két szemre megmetszem, május elején a hajtásokat karóhoz kötöm, és június hó elején olyan időben, midőn éjszakai szél nem fuj: zölden benemesitem.

Az így befogant zöldojtványokat rendesen gondozom, és ősszel november hó elején eldöntöm.

Ily eljárás mellett az ültetéstől számított 3-ik év tavaszán, egy teljesen hibátlanul beállott döntött szőlővel rendelkezem, mely már a szőlő-fajhoz képest, a harmadik évben is szép termést ad.

Nekem a mézes fehér szőlő táblán a harmadik évben holdanként 20 mm. szőlő adott, melyet mmként 14 frtjával adván el, a harmadik évi termésért 280 frtot tettem a tárczámba.

Egy hold területen, jó ügyes ojtók munkája után annyi felesleges zöldojtás maradt, melynek értékeért a szőlőt eldöntötték.

Az elmondottakat több év óta csinálom. Az eredményt a kételkedőknek bemutatom.

Azt hiszem az a legfőbb argumentum, midőn az ember amit állít be is képes mutatni.

Hogy mily kevésbe kerül így a szőlőtelepítés azt mindenki beláthatja.

De ezt a célt csak jól forgatott talajban, okszerűen ültetett valódi igazi ripária-portális vesszőkkel lehet elérni. Mert más egyéb vesszőket csak a 3—4 évben lehet, de akkor is hézagosan lehet benemesíteni.

A fő tehát a valódi ripária-portális.

Aki tehát így akar célt elérni, ha az elmondottakat betartja, el fogja érni, mert az egészben nincs semmi ördögös mesterség.

—y. —r.

Levelezés.

T. szerk. úr! Mult évben nálam is fellépett a liztharmat. Augusztus hó elején vettem észre, s azután rögtön hozzá fogtam a védekezéshez.

Augusztus hó 15-én hozattam meg a kénport, és azt a kénporozó készülékkel a liztharmat által meglepett tőkékre poroztam.

Mintegy 2000 tőkért poroztam így meg. A porozás után a lisztharmat tovább nem terjedt.

Az így porozott szőlőt külön szedtettem, és külön szüreteltem el. A szüretet szeptember hó 29-én eszközöltem. S ime most itt van az elszürt borom, melyet már kétszer fejtettem le, rajta azonban *a kén-szag még mindig erősen észlelhető.*

Nem tudom elgondolni: mitévő legyek? kérdem: lehet-e ezen a bajon segíteni, — s lehet-e reményem arra, hogy ezen borom még élvezhető lesz?

S. A.

Felelet. Ime itt van az első feljajdulás; s hiszen számtalan van-nak hasonló helyzetben. Tehát új baj új betegség, új védezköz, mely be válik ugyan, de ennek az eredménye ismét egy újabb baj, mely a gazdát zavarba hozza. Mert hát sok esetben a gazda még ama elhatározásra is juthat, hogy *ő többé nem kénporoz.* Az lenne azután az igazi szerencsétlenség, ha a szőlész közönség azon okból, *mivel a kénpor a bort kellemetlenné teszi, nem használná.*

Álljunk meg itt, és tárgyaljuk ezen aktuális kérdést kellő komolysággal.

A lisztharmat mint szőlőbetegség már sok helyen föllépett, s miután egy a perenoszpórához hasonló gombabetegség: tehát ez is mint a perenoszpóra állandó ellenségünk lesz

Ha az időjárás életének és szaporulatának kedvező lesz, akkor vehemensen fog föllépni. Ha nem lesz kedvező az időjárás, megtörténik, hogy egyik-másik évben elmarad, mint elszokott maradni a perenoszpóra is, de azért a lisztharmat nálunk állandóan élni fog.

Mivel pedig a lisztharmat a szőlőtermést tönkre tenni is képes, vele mint egy nagy ellenséggel kell szemben állanunk. Tehát a védezközökkel is meg kell ösmerkednünk és beszerezniük azért, hogy ha esetleg föllép: megsemmisíthessük, és kártékonyságától szőlőinket megvédhessük.

Eddig a tudomány a kénport jelentette ki olyannak, mely a lisztharmat gombáit kiölni képes.

A kénport manapság egyedül, vagy mésszel és még cukorral keverve is használják.

Mésszel, avagy mésszel és cukorral keverik azért, hogy a kénpor a szőlő bogyójára és lombzatára tapadjon, hogy a szél le ne hordja.

Ajánlanak ugyan most e célra egy kész keveréket is, melyet aschenbrandt név alatt árusítanak. — De ez új szer felett az állami hivatalos szakközegek még nézetet nem nyilvánítottak, de egyesek elfogadható nyilatkozatai nincsenek, és végre mivel igen drága szer: azért mi még nem hódolunk meg előtte.

Tehát a védezköz *a kénpor.*

Most már azt kell tudni, hogy mikor kell a szőlőlombot kénporral behinteni?

Ha bővebb tapasztalatokkal rendelkezniénk, legalább annyival mint

a perenoszpóra körül, azt mondanók, hogy akkor védekezünk ellene, midőn a baj a betegség már föllépett.

De hát csak egy éve, hogy a lisztharmat egyes vidéken nagyobb mérvet öltött, tehát a betegséget annak ami éghajlatunk alatti káros működését gyakorlatilag senki sem ösmeri. — Tehát ezen ösmeretség hiányában akkor kell védekeznünk, midőn föllépése kárt tehet.

Tudjuk, hogy a lisztharmat azzal teszi a nagy kárt, hogy a *kis bogyócskát belepi s így a bogyó fejlődését hátráltatja*. Helyesebben mondom megakadályozza. Tehát mihelyest a szőlő elvirágzott, szóval az apró bogyócska látszik: a védekezést azonnal kell eszközölni.

Tapasztalat hiányára vall ama körülmény is, hogy némelyek azt ajánlják, miszerint a szőlőt már virágzáskor kell beporozni. Azt mondják, hogy ez a termékenységet is elősegíti.

Nohát én ezt nem írom alá. Azért nem, mivel ha a kénpor, mely mésszel vagy cukorral van keverve, ha a virág kelyheibe beszáll: *nagyobb kárt tehet miut hasznot*.

A virág kelyhébe jutott kénpor oxidálódik és kénsavvá változik. Most már az a kérdés: *nem e hat kártékonyan a gyenge hajszálaikon lévő bibékre?* Nem okoz-e ott károsodást? És nem lesz-e a kén és a mész rosz hatással az elvirágzásra?

Ezekre az igazi választ csak évek múlva tudjuk megadni, — annyit azonban már most megállapíthatunk, hogy a kénpor ha a levegőn oxidálódik valamint a mész: a méhecskéket a virágtál távol tartja; azt pedig minden szőlész és kertész ember tudja, hogy a méhecskék a gyümölcs termékenyítésére befolyásolva vannak. Sőt vannak bogyócskák, melyeken egyenesen ők eszközlik a termékenyítést.

De hát azt is tudjuk, hogy a szőlővirág pora vándorol; egy töről a másikra repül. Kérdés, hogy a mész vagy cukor nem köti-e le a szőlővirág porait, s így ez nem szabadulhatván meg: *a termékenyedés hátrányára nem-e szolgál-e?*

Hasonlóképen nem teszi-e a kén, mész vagy cukor érzéktelenné a szőlővirág porait arra, hogy az odarepülő termékenyítő porokat felfogja.

Szóval: tüzzel való játszás az, ha a szőlőt akkor porozzuk be kénporral, mésszel vagy talán Aschenbrandt-féle porral: *mikor az virágzik*. Nem tanácsos biztonság hiányában a természettel szembeszállni.

De célra sem vezet, mert hát nem a virág szirmait kell megvédeni a lisztharmattól, de a bogyót, pedig virágzáskor bogyó még nem létezik, csakis akkor képződik.

Ha azonban akkor porozunk, mikor a bogyócska már láthatóan képződik: *a lisztharmatot távollartjuk, illetőleg ha a bogyócskára szállt volna: kiöljük*

Tehát a porozást a virágzás után azonnal kell eszközölni.

Figyelemmel kell lenni azonban később és állandóan arra, hogy nem-e lép fel még is a lisztharmat az új hajtásokon, melyek porozva nem voltak? és nem-e száll reá a megnagyobbodott bogyók azon részére, melyek fejlődés által nagyobbodva kénport még nem kaptak?

A lisztharmat veszedelmes ellenség, *de könnyebb vele elbánni, mint a peronoszpórával.*

A peronoszpóra ha föllép: néhány nap alatt egész tábla szőlő leveleit tönkre teheti; a lisztharmat azonban kisebb mérvben lép fel, lassabban halad. És ha föllép is: kénporral ki lehet a lisztharmat gombáit ölni, és így a betegségtől meg lehet szabadulni.

Azért tehát rem kell derüre-borura egymásután, sablonosan megállapított időközben porozni, különösen pedig nem kell akkor már, ha a szőlő bogyói teljesen kifejlődtek, és a bogyók szinesedni kezdenek.

A kifejlődött szinesedő szőlőbogyón már kevés kárt tesz a lisztharmat. Meglepheti, foltokat is csinálhat a bogyókon, *de a bogyó érését nem hátráltatja.* Alig észrevehető már ilyenkor az ő kártékonyága.

Ha kellett is másodszor porozni: az a szőlő érése előtt voit; s így az utolsó porozás és a szőlőszüret között oly nagy az időköz, hogy mire a szüret bekövetkezik: akkorra a kénpor mint oxydált kénessav ellillan, kellemetlen íze a borban éppen vagy oly kevésbé érezhető, mint a borhuzáskor használni szokott elégett kénlap szaga és íze.

Igy kell felfognunk a lisztharmat elleni védekezést, és ha így fogtuk fel, önként tisztában leszünk azzal, hogy annak a borban jelentkező káros hatásától éppen nincs mit tartanunk.

Még egy körülménnyel kell tisztában lennünk. A kénszelet a hordót megóvjá a penésztől, tehát csiráit kiöli. Így öli meg a kénpor a szőlőlombokon levő penészt is. De amint a kénszelet a bor forradását megakadályozza, amennyiben a mustban levő erjesztő gombácskákat ha nem öli ki is, de működésüket megakadályozza, hasonlóképen a későn kénporozott szőlő mustja sem forr ki teljesen. S így az idő változtával ismét és ismét erjedésnek indul; tehát a bor teljes megtisztulását akadályozza.

A kénporozást azért is nem tanácsos későn eszközölni, mivel a bor tisztulását hátráltatja. És innét is van, hogy a borban idegen alkatrészek lévén, a borban levő illó részeket kifejlődésre nem engedi, s a bor ízét sem tüntetheti fel.

De keverék ízü szagu lesz, azért mondjuk azután, hogy kellemetlen ízü.

Még egyet! A kén a bor színéből sokat levon. Azért aki vörösbort kezel: annak a kénszelet használásától távol kell állani. Aki vörösbort akar szűrni, annak is felette óvatosan kell a kénporozást használni. Minden érésnek indult szőlőnél, de különösen a vörös bort adó szőlőknél kell a késői kénporozást kerülni.

Ennyi az eddigi tapasztalatunk. Lehet, de ugyis lesz, hogy a jövő és a saját kárunk még többre is megtanít.

Abonyi Ernést.

Kérdések és feleletek.

I. Kérdés. Szőlőm délnek fekvő, emelkedett helyen van; talajom színe vörös barna erősen kötött. 7 évvel ezelőtt fordítottam meg, és

ripária alanyon eszközölt zöldojtással, — melynek nemes része fehér és finom chasseseles telepittem be.

A 4—5. évben nagy termésem volt, a 6-ik évben kezdett a fája visszaesni, de azért volt némi termésem; az idén azonban csenevész vékony és elég rövid hajtásokat hozott.

Miként lehetne a mutatkozó visszaesésen segíteni?

Dr. S. F.

Felelet. Miután a szőlő fajai egyenletesen esnek vissza, a visszaesés oka nem a tőkék betegségében, de a talaj rossz munkájában, a kiélttségében és legvalószínűbben a tőkének túlmetszésében keresendő a baj.

Ezen baj bekövetkezik minden szőlőfajnál, ha a tőkét túl termésre kényszerítjük, és ezzel szemben a szőlőtrágyázást elhanyagoljuk, és még ráadásul a szőlőt rosszul műveljük:

Ezt a tőke kimerülésének nevezzük.

A szőlőt minden feles csapoktól meg kell tisztítani, és nem szabad többet hagyni rajta 2 csapnál, és azon 2 szemnél. A szőlőt ismételten mélyen kell fedni, s a mélyített fedés árkaiba jó érett trágát 1 magyar holdra legkevesebb 200 mmázsát elhinteni; s a szőlőt egész éven át kitűnő mély munkában tartani, és tavasszal a feles hajtásokat eltávolítani.

Igy az idén a tőkék megerősödnek, erős vesszőket hoznak, és a jövő évre már dusan teremnek.

Tanulság, hogy a szőlőt túlmetszeni nem szabad, s ügyelni kell arra, hogy amennyiben a tápanyag a gyümölcsben szőlővesszőkben a talajtól elvonatik, azt trágya alakjában visszanyerje, és hogy a talaj jó munkában részesüljön.

Kérdés. Ha a szőlőtő első rügyei elfagynak vagy megromlanak, lehet-e remélni, hogy e fiók rügyek is termést hoznak.

K. G.

Felelet. Az általános tapasztalat az, hogy a fiók rügyek alvó szemek nem igen hoznak gyümölcsöt, különösen akkor, ha a termőrügycet hideg hántotta és elfagytak.

De ha a termő rügyek más egyéb körülménynél fogva hullottak le, a fiók szemek némely esetben és némely fajoknál hoznak termést.

Különösen lehet ezt a Chasseles fajoknál akkor látni, ha azok lugas műveléssel kezeltetnek.

Számtalanszor lehet látni, hogy eg. rügyben két három szem tör elő és mindegyik fürtökkel van rakva.

Ez azonban lugos művelésnél látható különösen, ahol az év folyama alatt nemesak az anyarügyek fejlődnek ki, de a fiók szemek is. Innét van a termékenység. A rügyek kifejlődései pedig akkor történnek, ha a lugas délnek fekszik és közel az épület falánál él. Mert ez esetben a kötöttebb meleg a fiók rügyek fejlődését is elősegíti.

Tőke mivelés mellett azonban ez ritkán fordul elő.

Kérdés. Való-e az, hogy a szőlőveszők e télen át elfagytak? Miről lehet az elfagyást megösmerni.

G. J.

Felelet. Az így feltett kérdésre csak azt válaszolhatjuk, hogy mindig volt és lesz elfagyott és épen maradt szőlőveszők. Az elfagyott veszők rügyei nem zöldek, hanem taplószinűek. A vesző héja alatt a zöld hancs me gvan barnulva, s ha a felső héját leveszük: a barnás héj nyálkás.

Kérdés. A szőlő ültetése alkalmával czélszerű-e trágyát használni? Ha igen, milyen trágya legalkalmasabb erre a célra.

K. K.

Felelet. Az ültetésnél a trágya alkalmazása felette sok előnyt nyújt. A trágyával ültetett szőlő felettébb dusabban hajt. E célra azonban a teljesen érett elporladt trágya, vagy pedig a szőlő műtrágya alkalmas.

Különösen az utóbbival lehet elérni rendkívül fényes sikereket.

Ezzel úgy járunk el, hogy ha a sima vesszőt a kifurt kitágított lyukba behelyezzük, előbb egy kevés porral azt beállítjuk, azután a félig betöltött lyukba egy kis ivópohárnyi műtrágyát helyezünk, és ezt megöntözzük.

A feloldott szőlőműtrágya a fiatal hajtásokat dusan éteti, s az eredmény bámulatos.

Kérdés. Kérdem szabad-e az alany vesszők hajtásait a második évben zölden benemesíteni?

Cs. G.

Felelet. Ez olyan kérdés, mint ha azt kérdeznők: hol lehet jól lakni? ott ahol van mit enni. Ott és akkor szabad zölden nemesíteni, ha az alany hajtásai azt elbirják.

Mi a második évben rendszeresen eszközöljük e zöldojtást, még azon évben el is döntjük, s így a harmadik évben kész szőlőnk van.

De ezt csak alkalmas talajban és valódi ripária portálison lehet eszközölni.

Különfélék.

Kérelem. Lapunk mai számát mindazoknak megküldöttük, akik a multban előfizetőink voltak; de megküldöttük azoknak is, akiket előfizetőink ajánlottak.

Most már azon kéréssel járulunk az illetőkhöz, hogy előfizetési díjaikat beküldeni sziveskedjenek; akik pedig a lapra előfizetni nem hajlandók, tegyék meg azt a szivességet, hogy azt mihez tartásunk végett küldjék vissza.

Értesítés. Az egyes előfizetők által kért hiányzó számokat előjegyeztük, s rövidesen elküldendjük.

Amerikai szőlővessző eladás.

Senol nem üzetik oly visszaélés, mint a ripária-portáli : szőlővessző eladásánál. Miután a bevásárlók ripária-portálist keresnek, az eladók azt hirdetik, holott a legtöbb így hirdetett vessző nem ripária-portális.

De ezt nem lehet félrevezetésnek tekinteni, mivel a ripária-portálist még most is kevesen ismerik. Ők is így nevezve vették, és ily név alatt adják tovább. A ripária-portális felette könnyen felismerhető.

Növekedése eltér a többi ripáriától azzal, hogy míg azok bokrosan fejlődnek, ez már az első éves korában kifutja magát ; hosszú hajtásokat hoz, nagy terjedelmes levélzettel, a bordázat között a szövet dudorodott

Levelei míg fejlődnek, egész szeptember hó közepéig nem sötét zöld, hanem gyenge-sárgába átmenők.

Eladó sima vesszők:

1. Ripária szelekta első osztály ezre	---	---	10	frt.
" " " második osztály	---	---	5	frt.
2. Ripária-portális fajtiszta első osztály	---	---	18.	---
" " " második osztály	---	---	9.	---
" " " harmadosztály	---	---	5.	---
3. Szolónisz — — első osztály	---	---	10.	---
" " " második osztály	---	---	4.	---
4. Rupesztrisz montikula első osztály	---	---	10.	---
" " " második osztály	---	---	5.	---
5. Othelló — " — első osztály	---	---	12.	---
" " " második osztály	---	---	8.	---
6. Jaquez — — első osztály	---	---	8.	---
" " " második osztály	---	---	4.	---

Gyökeres vesszők.

1. Ripária szelekta — ezre — — —	20.	---
2. Ripária-portális fajtiszta " — — —	30.	---
3. Othelló — — " — — —	25.	---

Zöldoltványok.

Fajtiszta ripária-portális alanyon.

1. Nemes kadarka ezre — — — —	80.	---
2. Mézesfehér " — — — —	80.	---
3. Olaszrizling " — — — —	80.	---
4. Vegyesek " — — — —	70.	---

Ripária szelektán ezre 20 frttal olcsóbb.

Gyökeres fásojtványok ripária-portáliston.

Nemes kadarka ezre — — — —	150	frt
Olaszrizling " — — — —	150.	---
Kövidinka " — — — —	150.	---

és 25 fajban csemegeszőlők, melyekről kívánatra külön árjegyzék küldetik.

Ripária szelekta alanyon ezrenként 25 frttal olcsóbb.

Csudaszőlő, zöldoltvány: ripária-portális vagy szolónisz alanyon egy db. egy forint.

Eladó európai szőlővesszők.

Sima csemege fajok.

Muskatalexander 10 szál 30 kr.	Cor. magn. 10 szál . 30 kr
„ Biffere . . . 30 „	Ezr. Magyarország 3.—
„ Boowod . . . 60 „	Csodaszőlő . . . 8.—
„ Blank quen Vikt. 50 „	Fürj-tojás . . . 20 „
„ Citronelle . . . 30 „	Fehér napoleon . . 40 „
„ Croquant . . . 25 „	Kossuth Lajos . . . 50 „
„ Damaskus . . . 25 „	Malaga Rosea . . . 80 „
„ De nantes . . . 25 „	Malakkoff uzum . . 50 „
„ Genuai . . . 40 „	Mandlen Angevine . 20 „
„ Dr. Hoog Róbert 50 „	Óriási Napoleon . . 30 „
„ Frontingnan bl. 25 „	Perzsiái óriás . . . 20 „
„ . . . ruge 25 „	Perl Imperiál . . . 30 „
„ Ottonel . . . 25 „	Prekocie de malinque . 20 „
„ Tokaj . . . 25 „	Piros nagy Napoleon . 50 „
Rozsdás muskolat . . 20 „	„ kis Napoleon . 50 „
Chas . Almeria 10 szál 25 „	Riese de calabren . 30 „
„ . Angevina . . 25 „	
„ . Des angeres . 25 „	
„ . Blanc . . . „	
„ . Fonteneble r. 30 „	
„ . Imperial . . 30 „	
„ . Jeruzsalem . 30 „	
„ . Német piros . 30 „	
„ . Mathiasz . . 50 „	
„ . Teneriffe . . 30 „	
„ . Tokaj den J. 30 „	
„ . Rouge . . . 25 „	
„ . Szt. Fiakre . 30 „	
Duchesse of Buccleuch 60 „	

Borszőlők.

Nemes kadarka ezre . 4.—
Nagy burgundi „ . 4.—
Oportó . . . „ . 5.—
Szent-lőrincz . „ . 5.—
Kövidinka . . . „ . 4.—
Bakator . . . „ . 5.—
Mézesfehér . . . „ . 4.—
Ezerjó . . . „ . 5.—
Rizling . . . „ . 4.—

Gyökeres vesszők szintén több fajtából kaphatók.

Megrendeléseknél 25%-tól előleg küldendő. A név, a lakhely, vasúti vagy hajó állomás tisztán olvashatóan kiirandó.

Gyöngyös, Hevesmegye 1899 jan. 28.

Tisztelettel

Csomor Kálmán

szőlőnagybirtokos.